

.vd1 .לא־תִקַּם וְלֹא־תִטַּר אֶת־בְּנֵי עַמֶּךָ וְאֶהְבֶּתָּ לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ אֲנִי ה' :

1. Ne légy bosszúálló és haragtartó a népedben, hanem szeresd felebarátodat, mint magadat, én vagyok a Név.(3Móz 19:18)

2. שָׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד: וְאֶהְבֶּתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדְךָ:

2. Halljad Izrael: a Név az Istenünk – a Név :Egy. Szeresd a Nevet a te Istenedet egész szíveddel, egész lelkeddel és egész tehetségeddel!(5Móz 6:4-5)

K1: Mi a szeretet mértéke a két esetben és mi ennek a jelentősége?

3. ואהבת. עֲשֵׂה דְבָרַי מֵאֲהָבָה, אִינוּ דוֹמָה הָעוֹשֶׂה מֵאֲהָבָה לְעוֹשֶׂה מִירָאָה, הָעוֹשֶׂה אֶצֶל רַבּוֹ מִירָאָה, כְּשֶׁהוּא מְטַרִיחַ עָלָיו מְנִיחוֹ וְהוֹלִיד לּוֹ:

3. Szeresd. Cselekedj szeretetből, a szeretetből cselekvő nem hasonlít ahhoz, aki félelemből cselekszik. Aki az urával szemben félelemből cselekszik és ő túlterheli, elhagyja és odébbáll. (Rasi 5Móz 6:5-höz)

K2: Nyilván a parancsolt szeretet paradoxonát próbálja elkerülni Rasi megoldása. Van-e más mód, ahogy konfrontatívabban, éleesebben tudjuk ezt a paradoxont megközelíteni? Mi a szeretet megfagyasztója itt és az első tórai idézetben? Magunkra ismerünk-e?

4. וְאֶהְבֶּתֶם אֶת־הַגֵּר כִּי־גֵרִים הָיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם:

5. Szeresd a jövevényt, mert jövevények voltatok Egyiptom földjén. (5Móz 10:19)

5. מִצְוָה עַל כָּל אָדָם לְאַהֲבֵת אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּגוֹפוֹ שְׁנֹאמַר (ויקרא יט יח) "וְאֶהְבֶּתָּ לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ". לְפִיכֵךְ צָרִיךְ לְסַפֵּר בְּשִׁבְחוֹ וְלַחֲוֹס עַל מְמוֹנוֹ כְּאֲשֶׁר הוּא חָס עַל מְמוֹן עֲצָמוֹ וְרוֹצֵה בְּכָבוֹד עֲצָמוֹ. וְהִמְתַּכְּבֵּד בְּקִלּוֹן חִבְרוֹ אִין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא:

אֶהְבֶּת הַגֵּר שְׂבָא וְנִכְנָס תַּחַת כְּנָפֵי הַשְּׂכִינָה שְׁתֵּי מִצְוֹת עֲשֵׂה. אַחַת מִפְּנֵי שֶׁהוּא בְּכָל־רַעִים וְאַחַת מִפְּנֵי שֶׁהוּא גֵר וְהַתּוֹרָה אָמְרָה (דברים י יט) "וְאֶהְבֶּתֶם אֶת הַגֵּר". צְוָה עַל אֶהְבֶּת הַגֵּר כְּמוֹ שֶׁצְוָה עַל אֶהְבֶּת עֲצָמוֹ שְׁנֹאמַר (דברים ו ה) "וְאֶהְבֶּתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ". הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲצָמוֹ אוֹהֵב גֵּרִים שְׁנֹאמַר (דברים י יח) "וְאֶהְבֶּתָּ גֵר":

5. Kötelezettsége minden embernek, hogy szeressen minden egyes zsidót, mint önmagát, a tórai vers szerint: „szeresd felebarátodat, mint magadat.” Ezért dicsérni kell, óvni a pénzét, ahogy az ember a sajátjára vigyáz és vágyik a megtiszteltetésre maga. Aki viszont magát más lealázásával tisztelteti meg, annak nincs helye az eljövendő világban (ld jChagiga 2:1).

Szeresd a jövevényt (betértet), mert eljött és belépett a Sechina szárnyai alá, ez két tevőleges parancsból áll. Az első, mivel a felebarátok közé tartozik, a másik, mivel betért és a Tóra így rendelkezik: „Szeresd a jövevényt!” Megparancsolta a jövevény szeretetét, mint a saját szeretetét is: „Szeresd a Nevet, Istenedet!” Az Áldott Szent maga is szereti a jövevényt, az előző mondat szerint: „Szereti a jövevényt.” (Rambam: Misne Tora. Hilkhot Deot 6:4-5)

K3: Rambam összekapcsolja a három szeretetparancsot. Van-e jelentősége annak, hogy nála Isten szeretetét és a gér szeretetét fűzi közelebbi kapocs?

6. ואהבת. אמר בתוספת וא"ו, לומר מלבד מצות שמע ישראל שהוא קבלת עול מלכות שמים היא מצות אהבת ה'. עוד ירצה להעיר להקודם לאהבה על דרך אומרם ז"ל (זוהר ח"ג נ"ו) אין אדם משיג גדר האהבה עד שתקדים בו היראה, והוא אומרו ואהבת מלבד גדר היראה, ואומרו את ה' פירוש על ידי האהבה אדם מתדבק בה' והוא אומרו את ה': עוד ירצה שעל ידי אהבת ה' ישיג מדרגה זו שיהיה ה' מיחד שמו עליו ביחוד כדרך אומרם (בראשית כ"ח י"ג) אלהי אברהם אלהי יצחק, ופירוש שכל אחד ראוי בפני עצמו שיתיחד שם אלהותו עליו, ותמצא שאברהם ביאר בו הכתוב שהיה אהוב דכתיב (ישעי' מ"א) זרע אברהם אוהבי, וכמו כן רמז הכתוב כאן שכל שאהוב ה' יקרא ה' אלוהו ביחוד, ותיבת ה' נמשכת לפניו ולאחריה:

6. Szeresd. A többlet *vav* azt tanítja, hogy a Smá Jiszraél parancsán kívül, vagyis az égi királyság járma elfogadásán kívül még ott a szeretet parancsa is. Sőt, rá akar ébreszteni, hogy a szeretetet megelőzi a bölcsek mondása szerint: (Zóhár 3:56) „Nincs aki elérné a szeretet fokozatát, amíg a félelemé meg nem előzi.” Azt mondja „És szeresd,” azaz a félelem fokozatán át. Azt mondja „a Nevet”, azaz a szeretet által az ember hozzátapad a Névhez, ezért mondja raggal.

Sőt, azt akarja, hogy e szeretet által érje el azt a fokozatot, ahol összekapcsolódik a Név nevével, ahogy a Tóra írja: „Ábrahám Istene. Izsák Istene.” Úgy magyarázható, hogy mindenki maga alkalmas rá, hogy egyesüljön rajta Isten neve. Láthatjuk, ahogy Ábrahámról világosan írja a Biblia, hogy szeretett volt: (Jes 41:9) „az engem szerető Ábrahám magzata.” Így utal itt is az Írás, hogy az Isten által szeretetteket egyesíti a megszólításukban, a Név íratik előttük és utánuk. (Or Hachájim 5Móz6:5-höz)

K4: Hasonlítsuk össze ezt Rasi kommentárjával! Mi a szeretet és Ábrahám viselkedése között a kapcsolat? Esetleg ott is találunk kapcsolatot, ahogy ő a betértek „fogadott szülője” és a betértek külön helyet kapnak a Sechina szárnyai alatt. Esetleg ez azzal is összefügg, hogy Isten neve szorosan összeforr azokkal, akik szeretik őt (és persze ő is viszontszereti őket). Ennek az összeforrásnak más példái az ő Neve betüivel kapcsolatos névváltozások. Mindenesetre nehéz a fenti szöveg értelmezése (és a fordítása is).

7. ועתה ישראל מה ה' אלהיך שאל מעמך כי אם-ליראה את-ה' אלהיך ללכת בכל-דרךיו ולאהבה אתו ולעבד את-ה' אלהיך בכל-לבבך ובכל-נפשך:

7. És most, Izraél, mit kíván tőled a Név, Istened? Csak hogy féld a Nevet, Istenedet, járnai az útjain, szeretni őt és szolgálni a Nevet, Istenedet, teljes szívvel és teljes lélekkel. (5Móz 10:12)

K5: Or Hachájim Hakados nem idézi ezt a paszukot, de stimmel a gondolatmenetébe. Vajon az is stimmel, hogy az „Istenfélelem a bölcsesség kezdete?”

8. „Szeresd a Nevet a te Istenedet egész szíveddel, egész lelkeddel és egész tehetségeddel”: tedd meg a legtöbbet, amit *te* tehetsz a Névért; másoknak is ugyanezt a parancsot adtam – mert a Név: Egy – de *te magadat* érezd megszólítva a parancsban, hogy egy pillanatra se juthasson eszedbe; „látok másokat is, akik nem teljesítik, miért teljesítsem én?” *Ezen a ponton egyáltalában nem szabad másokat látnod, mint ahogy nem látsz másokat, mikor a*

nevedet kiáltják, hanem te ütöd fel a fejed. És mi az, amit neked kell megtenni a Névért?
„Szeresd a Nevet a te Istenedet!” De a Név az Egy és az Egyhez mindenki és minden hozzátartozik. Tehát szeretned kell mindenkit és mindent egész szíveddel, egész lelkeddel és egész tehetségeddel. Mindenkit és mindent: azt is, aki téged nem szeret, mert nemcsak hogy a parancs neked szól függetlenül attól, hogy más szeret-e vagy nem, hanem a felelősséged a parancsért annyira személyes és átháríthatatlan, hogyha más nem szeret, azért is csak magadat szabad felelőssé tenned. (Tábor: A zsidóság két útja 59.o)

K6: Itt is van kapcsolat a Smá első mondata és a második között. (Korábban kifejezetten így is fogalmaz: „Ez a vers tehát tökéletes – mert belső – magyarázata az előzőnek: nem mond se többet, se kevesebbet, mint az, hanem belülről megvilágítja.”) Mi a hasonlóság a fenti Or Hachájim idézet és a Tábor Béla idézet között? Miben térnek el? Ez a szövegrész alapján a felebarát és a jövevény szeretetéről mit mondana Tábor? Miben ismerünk magunkra ennek az idézetnek a kapcsán?